GRAFSTEENOPSCHRIFT VAN KOEBOER RADJA.

(met een photo.)

door H. KERN.

Het gedenkteeken te Koeboer Radja (Lima Kaoem, Sum. Wk.) is de grafsteen van den bekenden Sumatraanschen Vorst Ādityawarman, wiens naam vereeuwigd is door verscheiden, deels reeds uitgegeven, deels nog op publicatie wachtende inscripties. Van 't opschrift van dien grafsteen heb ik, dank zij de tusschenkomst van den Heer Rouffaer, ter bestudeering ontvangen een photo en twee afdruksels, waardoor ik in de gelegenheid gesteld ben om kennis te nemen van den inhoud der inscriptie en de uitkomsten van mijn onderzoek hier mede te deelen.

Het opschrift, in barbaarsch Sanskrit, bestaat uit een reeks van Sanskritwoorden die zonder eenig grammatisch verband op elkaar volgen en waarschijnlijk als vocatieven bedoeld zijn. Wat den aard der woorden betreft, is het duidelijk dat zij den lof verkondigen van Ādityawarman door zijne groote deugden op te sommen.

Het schrift op den steen heeft hier en daar geleden, zoodat geheele karakters uitgewischt of onherkenbaar zijn. Deze omstandigheid, in verband met de gebrekkige taal, maakt dat niet alles meer verstaanbaar is. Er is echter genoeg overgebleven om den algemeenen inhoud vast te stellen. Hieronder laat ik den tekst van 't opschrift naar mijn ontcijfering volgen.

1. Oṃ māṃla wirāgara ¹ —
2. Ādwayawarmma
3. mputra Kaṇaka + ²
4. medinīndra — | o |
5. çukṛtā ā wila ³

¹ De ra onzeker.

² Hier staat het klinkerteecken voor e, dat bij 't volgende behoort.

³ Wila onduidelijk.

6. bdhakusalaprasa —
7. || dhru || maitrī karu
8. ṇā ā mudita u + ¹
9. pekṣā ā || ² yācakka
10. jaṇakalpatarurupa
11. mmadāna || ā || Ādi
12. tyawarmma mbhūpa kulisa
13. dharawaṇṇa | o | pra
14. tikṣa awatāra
15. ṣṛilokeṣwara
16. dewa || mai —

De spelling is al even gebrekkig als de taal in 't algemeen. Vooral is de opsteller van 't opschrift in de war met de verschillende sisklanken en nasalen; blijkens kaṇaka en jaṇa; çukṛtā en kusala, kulisa. Foutief is ook yācakka voor yācaka. Zeer zonderling is mpu voor pu in regel 3, en mbhū voor bhū in regel 12. Niet minder zonderling is het meermalen voorkomende ā zonder verband met het voorgaande of volgende woord. Ik kan er niet anders in zien dan een tusschenwerpsel. In 't Sanskrit wordt ā onder anderen gebrutik om medelijden uit te drukken, dus weêr te geven met ons ach!

Daar de inscriptie geen volzinnen te lezen geeft, maar enkel woorden, al of niet samengestelde, zal ik de uitdrukkingen een voor een behandelen.

De heilige lettergreep Om behoeft geen verklaring. Het daarop volgende māṃla heeft geen zin; wat de opsteller van 't stuk daarbij gedacht heeft vermag ik niet te raden.

Wirāga, is zoowel «hartstochtloos» als «hartstochteloosheid». Wegens de onduidelijkheid der twee volgende letters, laat zich niet uitmaken welke van beide opvattingen hier bedoeld is. Evenmin blijkt of het woord toepasselijk is op Adwayawarman, den vader van Āḍityawarman, of op dezen laatste.

Adwayawarmamputra is «zoon van Adwayawarman.»

Kaṇakamedinindra is «heerscher der Goudaarde.» Ik neem aan, dat Kanakamedinī een synoniem moet verbeelden van Suwarṇadwīpa, Goudeiland, een der namen

¹ Hier staat het bij 't volgende woord behorende teeken voor de e.

² Misschien āḥ.

van Sumatra. — Het letterteeken dat er op volgt, is onduidelijk; ja «zoon» zou zin geven, maar ik kan geen ja in de flauwe omtrekken herkennen.

Çukṛtā, voor sukr̥tā. Misschien bedoeld «door goede daden», wat in grammatisch Sanskrit zou luiden: sukr̥taiḥ. — Het volgende ā is, gelijk boven opgemerkt werd, vermoedelijk een tusschenwerpsel.

Kuṣalaprasawa is «voortbrengsel (of vrucht) van deugdverdiensle». Kuṣalam prasawati komt op hetzelfde neer als puṇyam prasawati, een echt Buddhistische uitdrukking. De lezing wila is niet geheel zeker. De gewone beteekenis van wilabdhā is «verstrekt, geschonken», wat hier niet past, maar aangezien labdhā «ontvangen, deelachtig geworden» is, zou het niet al te zeer bevreemdend zijn dat de maker van 't grafschrift wilabdhā in beteekenis met labdhā gelijk gesteld had. In de veronderstelling dat dit werkelijk het geval geweest is, waag ik de vertaling: «(o gij die de vruchten van deugdverdiensle deelachtig) zijt geworden!»

Dhru is de naakte wortel van dhruwati, waarvan voorkomt dhruwant, verklaard met «wetende, kennende», doch in den Dhātupāṭha wordt van dhru de beteekenis opgegeven o.a. van sthairyā, «vastheid, standvastigheid, volharding». Met dhru zal hier dus wel «standvastig, volhardend» (in geestelijke oefeningen) bedoeld zijn, hetgeen te waarschijnlijk is als men let op de vier volgende woorden, die zeer wel met dhru in verband kunnen gebracht worden. Die woorden zijn namelijk maitrī, vriendelijke gezindheid, karuṇā, meewarigheid, muditā, blijmoedige deelneming, upekṣā, onverschilligheid of gelijkmoedigheid. Gelijk men ziet, heeft men hier een opsomming van de 4 Bhāwanā's, d. i. geestelijke oefeningen welke ten doel hebben 't aankweeken van vermelde gevoelens, waarvan de Wijze zich behoort te doordringen. De Bhāwanā's vormen een belangrijk bestanddeel van den Yoga, doch spelen ook bij de Buddhistische monniken een voorname rol¹. Niettegenstaande achter dhru een scheidteeken staat, acht ik het niet twijfelachtig dat het in gedachte met de vier volgende woorden verbonden is, zoodat ik vertaal: «volhardend in ('t aankweeken

¹ In 't Pāli wisselt de term bhāwanā af met appamaññā, en brah-mawihāra.

van) vriendelijke gezindheid, meewarigheid, blijmoedige deelneming, gelijkmoedigheid.» Of uit den lof die aan Ādityawarman toegezwaaid wordt als adept in de Bhāwanā's, mag opgemaakt worden dat hij in 't laatzst zijns levens 't leven van een monnik leidde, moeten wij in 't midden laten.

Yācakkajāṇa (wanspelling voor yācakaṇa) kalpataru (zoo, niet ʾrur) is «een Kalpataru (alle wenschen vervullende boom) voor bedelende lieden.» Moeilijkheid baart het volgende, vooral wegens 't onverklaarbare mma van regel 11. Ik kan geen woord bedenken dat op mma uitgaat¹, behalve drama, en dit gaat er bepaaldelijk niet aan vooraf. Naar ik vermoed is mma hier een soortgelijke dwaze spelling als mputra, zoodat bedoeld is ma, waaraan voorafgaat upama. Daarbij moet verondersteld worden dat de maker van 't opschrift een nominatiefvorm tarur als stamvorm heeft opgevat. Is de geopperde gissing juist, dan zou yācakaṇanakalpataru(r) + upamadānā vertaald kunnen worden met: «(wiens mildheid te vergelijken is met een Kalpataru voor bedelende lieden.)»

Ādityawarmma mbhūpa² kulisa (lees kuliṇa) dhara-waṇṇa | o | d. i. «Ādityawarman, Vorst, uit het geslacht van Indra.»

Pratīkṣa awatāra ṇṛi Lokeṣwara. Pratīkṣa is «verwachtend», doch die beteekenis past hier niet. Daarom denk ik dat het bij vergissing gebruikt is voor pratyakṣa, d. i. klaarblijkelijk. De vertolking luidt dan: »klaarblijkelijk (of klaarblijkelijke) incarnatie van Lokeṣwara» (alias Awalokiteṣwara).

Onderaan staat dewa || mai —. Van 't karakter na mai is een stuk afgebroken, zoodat men niet met zekerheid kan zeggen wat er gestaan heeft; niet onmogelijk tra of tri. Dewa maitra is «de liefderijke god», een uitdrukking die volkomen past bij 't karakter van Lokeṣwara.

Dewa maitrī «god der liefderijkheid» komt op hetzelfde neer.

¹ Van rmma is geen sprake.

² Mogelijk is de m ontstaan ten gevolge van een verkeerd toegepasten Sandhi voor n. Dan zou bedoeld zijn Ādityawarman, een vocatief.

Grafsteen van Vorst Ādityawarman te Koeboer Radja, bij
Fort v. d. Capellen; Sumatra's Westkust.